

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniški nedelje in praznike, ob 1^h 1/2 u. popoldne.

Štev. 282.

V Ljubljani, v petek 10. decembra 1886.

Letnik XIV.

Kdo je kriv?

(Konec.)

Morda bo tū kdo ugovarjal, da je kolikor toliko merodajna tudi smer lista, v kateri je namreč ta pisan in da posebno liberalni listi bolje ugajajo. To ni res! Velika skupina narodova navadno nima nikakega lastnega političnega mnenja, ker ne misli toliko, da bi se do lastnega političnega prepričanja vspela. Časnik, ki ga bere, dela mu politično mnenje, ta ga tudi vzgoja. Kdor ima toraj list v rokah, za tem je navadno tudi narod. To se vé, da je prvi pogoj, da mora list tako pisan biti, da je narodu všeč in pa svojemu načelu zvest. Prinašati mora najnovejše in kar se dá v zanimivi obliki. Nekoliko šaljivih dovtipov tū pa tam vmes vpletenih, ima v suhi politiki prav tak vspeh, kakor sol v jedilih. Poleg tega pa še nekaj zanimivih novic iz raznih krajev in list je lahko, kakoršnega si ljudstvo želi.

Ravno poslednjih (novic namreč) pa še najbolj pogrešamo pri konservativnih listih. Po svetu se dandanes prav veliko žalostnega in tudi marsikaj veselega zgodi, in vsak tak dogodek ima navadno dosti gledalcev, a tudi navadno nobenega sporočevalca, ki bi ga „v cajtenge“ dal. Liberalni listi so Vam v tem oziru dobro podkovani. Ondi denarja nikdar ne manjka, zato imajo pa tudi iz raznih krajev vse polno zanimivih novic in če bi list sam tega ne zmogel, priskočijo mu bogataši lastne stranke na pomoč in ga založijo. Kadar gré liberalcem za to, da bi poleg obilnih že sedaj obstoječih liberalnih listov, ustanovili kak nov list, imajo kar čez noč 200.000 do 300.000 goldinarjev skupaj. Naj pri konservativcih to kdo poskusi!

Židje in framasoni imajo za to velemoč ves drugačen razum, kar se lahko vsak dan vidi iz vspehov, iz ogromnega števila njihovih listov, s katerimi svet poplavlja. Njim ni nobena žrtva prevelika, ako je treba časnik, ki je glasilo njihove stranke, podpreti in pomnoževati ga. Sodelavno oboje je izvrstno plačano in novice jim doletavajo, kakor čebele v panj. Liberalci dobro vedó, da vse, kar se dandanes dá doseči, se doseže še najpreje in

najizvestneje po časnikarskem potu. Časnikov se vse boji, veliko in malo, ministri, železnični in borzni baroni, kakor tudi navadni branjeveci. Čem več gré kakega lista med narod, tem bolj razširja se njegova stranka, tem večja je njegova moč, ktera še po številu naročnikov narašča. To vse je liberalcem dobro znano, mi si pa oči zatiskamo, da bi le ne spregledali. Liberalni listi že niti več ne prikrivajo, da je vse njihovo delovanje na spodkopavanje veljave altarja in prestola obrnjeno; konservativci vse to vidijo, in namesto da bi kaj vspešnega nasproti storili, se pa okoli obrnejo in pravijo: „delajte, kar hočete, resnica je vendar resnica!“

Liberalni list Vam ne bo nikdar zgrešil prilike, samo če se mu ponudi, da kako gorko založi temu ali onemu dekanu, župniku ali kaplanu; naša stranka se pa dostikrat niti toliko ne potrudi, da bi tako razžaljivo pisačenje zavrnila na mestu, ki je za take reči določeno, temveč se dá rajši nadalje grditi ravnanje se po zapovedi: „Če te tvoj sovražnik vdari na levo lice, pomoli mu tudi še desno“, kar pa tukaj ni na svojem mestu. Tukaj liberalni listi ne nameravajo javno razpostaviti jedne osebe, temveč na ta način grdi jo ves stan in to je, kar se ne smé trpeti. Toraj: Ne zatiskajmo si oči pred današnjo dōbo in njenimi zahtevami.

Če bi bila katoliška stranka silila na ustanovitev lastnega konservativnega dnevnika, kakor hitro so nemški liberalni in židovski časniki jeli strupeni liberalizem razširjati po naših pokrajinah, s katerim so nam najprvo okužili in popačili nemško inteligenco našo, potem pa z njeno pomočjo domačega pridelka precej zdaten del naroda našega, bi bila verska spridenost med našim narodom vendar zdatno manjša, kakor je sedaj. Cerkev ima glavno nalogo iz rojenih stvari z božjo podobo ljudi in kristijane izgojevati.

V državi, kakor je Avstrija, se mora ta poklic tudi ohraniti, kar ji izvestno ne bo težko. Če so liberalci cerkvi ta poklic siloma iztrgali, nič ne dé, cerkev je „ecclesia militans“ in ona si ga bo znala zopet priboriti. Popustiti ga nikakor ne smé, ker ga ne more, kajti nauk božji, ki ga ona uči, je večn,

podpora sv. Duha ji je tudi na večne čase obljubljena, toraj ji ne ostaja družega, kakor z novo močjo prijeti se zatiranja liberalizma, kar se ji bo vsaj v zrnu naroda pri vstrajnem naporu gotovo posrečilo. Bog pomozil!

Dostavek vredništva. Veseli nas, da pisatelj tako naravnost pripozná žalostno ter res nevredno stanje katoliško-konservativnega časnikarstva. Res nam katoličanom to ni na hvalo, ampak v veliko grajo. Naj bi se to spoznanje čedalje bolj širilo med občinstvom! Bilo bi potem tudi gotovo povod vsestranskega zboljšanja, ker brez dvoma in ugovora je dandanes časnikarstvo velemoč, ktere velikansk vpliv malokdo prav ceni, nikdo pa vsega ne pregleda in ne pozná. Toliko sploh.

Naj nam pa g. dopisnik ne zameri, da nekaj opazek zraven dostavimo. Najprej dopisovalec pravi, da so katoliško-konservativni listi „preprehlevni, preponižni in preprizanesljivi“ in „teh lastnost politični listi ne smejo poznati proti liberalnim listom“, ampak se morajo „z enakim orožjem nasproti postaviti ponosnim, zapovedljivim in predrznim framasonskim listom.“ — Tū nismo popolno dopisnikovih misel. Pohlevnost in prizanesljivost je še malokdo obžaloval, saj ste to lastnosti pravega kristjana. Se vé, da s tem ne mislimo tiste hlapčevske ponižnosti, zaradi ktere si nekteri ne upa tudi ne resnice povedati — pravi kristjan ne pozná le ponižnosti, ampak močnodušnost, srčnost; a da bi katoliški pisatelj „nasproti liberalcem in framasonom se enakega orožja posluževal“, ktere ga se ti proti katoličanom, tega pa nikakor ne pripoznamo in ne potrdimo. Kdo se ni že stokrat jezil zaradi predrznosti in nesramnosti liberalnih časnikarjev; mar li naj bode krščanski pisatelj enako surov in nesramen v svojem postopanju? Nikakor ne — „est modus in rebus“ — te lastnosti prepuščamo prav radi liberalnim listom.

„Pojdimo stopinjo naprej“, pravi dopisnik, ter dokazuje, da „dandanašnji bralci ne porajajo za zlato“, toraj tudi „ne prašajo po jedrnatih in duhovitih člankih — to jim je prepusto, predolgočasno; dandanes je dōba fraz

LISTEK.

Notranja delavnost Katarine II.

Po Solovjevu in drugih spisal J. Steklasa.

1. Občni značaj in najbolj vplivni ljudje.

Precej pri nastopu Katarine II. na prestol se je pokazala silna notranja delavnost vlade, kakoršne ni bilo od časa Petra Velikega. Peter in Katarina sta imela eden cilj: preobraziti Rusijo po obrazcu zapadnih evropskih držav: ali razlika v delavnosti le-tih dveh najznamenitejših vladarjev XVIII. veka se je razločevala v tem, da je Peter mnogo stvari, ktere je videl na zapadu Evrope, pa jih smatral za boljše, kakor one v Rusiji, po svojem mnenju uvajal v ruski državi; nekaj teh novotarij je bilo lahko uvedenih, druge pa le z velikim trudom, neke pa celó niso bile mogoče, kajti tla zanje niso bile vgodne. Katarina II. pa so vodila pri njeni preobrazovalni delavnosti pglavitna načela, zadobljena v njenem času po evropskih naukih, pri čem je vedno pozvedala, kar je mogoče za Rusijo, po njenih posebnih uslovjih. Na Petra je prišlo prvo

delo: on ni zadel pri tem le na protivščino samo v navadah, ampak tudi v nazorih Rusov o njegovem delu. Ali prošlo je pol veka, starih navad se je kaj mnogo pozabilo, nazoni, posebno v višjih krogih občinstva, so se spremenili vsled vpliva naukov in zapadne literature; nravi so se ublažile in vsled tega je bilo vladi laglje izvajati osnove, kakor za Petra in njegovih prvih naslednikov, ko je občinstvo bilo še tako malo pripravljeno za sprejetje novega, ter se silno držalo starih navad. Najbolj vplivni močje za carstvovanja Katarine II. so bili: na početku carevanja bratje Orlovi, knez Gregor Grigorjevič in grof Aleksej Grigorjevič Česmenskij. Izvanjske poslove je opravljal grof Nikita Iv. Panin; ali razun izvanjskih zadev se ni nobeno važno notranje vprašanje rešilo brez Panina; on je bil tudi odgojitelj naslednika careviča, velikega kneza Pavla Petroviča. Panin se je držal severne zveze, in značenje njegovo je začelo slabeti od onega časa, ko je carica spoznala za potrebno, spremeniti politiko ter se približati Avstriji zaradi turških zadev. V tem času rastla je važnost Gregorja Aleksandroviča Potemkina Tavričskega, ki se je zanimal posebno z odnošaji na jugu. Proti koncu carevanja pa je bil

najbolj vpliven mož knez Zubov, a z notranjimi zadevami pa sta se bavila Bezborodko in Markov. — Izmed general-prokurorov je bil za vladanja Katarine II. najbolj važen knez Vjazemsky; izmed duhovnih oseb — Moskovski metropolit Platon.

2. Nalog za sestavo novega uloženija (zakonika).

Videli smo že, da niso mogli niti za Petra, niti pozneje sestaviti novega uloženija. Katarina II. je po svojih lastnih besedah v prvih treh letih svojega carstvovanja opazila, da veliko zapreko pri sodbi in preiskavi, toraj tudi v pravosodstvu, čini nedostatek postav v mnogih slučajih, v drugih pa preveliko število njih, izdanih v različnih dōbah, tudi nepopolno razlikovanje med nespremenljivimi in časovitimi zakoni, pred vsem pa, ker so čez dolgo časa in goste spremembe nazoni, po kterih so poprejšnji državljanski zakoni sestavljeni bili, zdaj mnogim popolnoma neizvestni postali; pri tem pa so strastna tolmačenja mnogokrat zatemnjevala pravi razum mnogih zakonov; razun tega pa je še pomnoževala te težkoče razlika tedanjih časov in običajev, popolnoma različnih od sedanjih. Da bi se

in površnosti.“ „Židovstvo in liberalstvo je razumelo svoj čas ter na tej podlagi ustanovljalo časnike in vse se je trgalo in pulilo zanje, ker bili so — pikantni.“

Mar li naj bo to graja katoliškim listov in v spodbudo liberalnim? To menda vsaj ni, bila misel dopisnikova. Žalibog, da v ozir čitateljev je v teh stavih mnogo resnice, naj bi je tako ne bilo. A to vendar ne zadeva katoliško-političnih listov. Ne; naj svet v svoji vnemarnosti in slepoti res ne porajta in ne išče jedrnatih in duhovitih člankov, naj svet res tudi ljubi le pikantne fraze in površnost, katoliški resen list ne more in ne sme teh obdelovati, in onih zanemarjati; ne more in ne sme svoje bralce zabavati z zmišljenimi, pikantnimi novicami po izgledu „Barbare Ubrik“ in drugih neštevilnih. Spominjamo se tu nekega reka nesrečnega učenjaka Döllinger-ja: „Non timide, non temere, sed omnia virtute et consilio“ (ne plašno, ne nepremišljeno, ampak z močjo in premislekem). Da, takega želimo si krščanskega časnika in tak mora tudi biti, naj potem svet išče, kar hoče, naj se v svoji slepoti puli in trga za liberalne, pikantne liste, kolikor se hoče.

Pisatelj zopet trdi, „da ni res, da bi smer lista bila merodajna, da bi liberalni listi bili bolj všeč, ker skupina narodova nima lastnega prepričanja, narod si še le list sam vzgoja.“ — Je pač spet tu nekoliko resnice vmes, a vse ne. Da bi smerakega lista ne mikalo, da bi občinstvu liberalni listi bolj ne ugajali, kakor konservativni, mu pač ne moremo verjeti. Saj se vsaki lahko od tega sam prepriča. Zakaj neki na sto konservativnih listov pride vsaj tisoč liberalnih, npravo-vnemarnih listov? Mar li zaradi lepše pisave, zaradi novejših novic, zaradi šaljivih dovtipov itd.? Da, vse to na čitatelja mnogo vpliva, kdo bi tajil! Da mnogo mnogo vpliva, a glavna reč vendar ni. Zraven liberalnih listov z lepo pisavo so skoraj vselej ostali katoliški konsersativni listi z enako znabiti še lepšo pisavo; bolj osoljeni in mikavni, a ti so zapali, liberalni pa se obdržali. Od kod to? Glavni vzrok te prikazni je popačena narava človeška vsled ktere je človeku spolsko, meseno, oholo, sploh kar strasti podpihuje, vselej bolj všeč, kakor dohovno, resno in npravo. Mar li naj krščanski pisatelj-časnika zaradi take mesene dopadljivosti, zaradi številnejših posvetnih naročnikov resnost in npravnost popusti, ter poprime se, da bi list povzdignil, da bi število naročnikov pomnožil, zvijač, fraz, pikantnih novic liberalnih listov? Nikakor in nikdar ne!

Kar konečno pisatelj pripoveduje „o požrtvovalnosti brezvernih liberalcev“, s katero „bogataši pri-skočijo na pomoč listom svoje stranke“; s katero kar „čez noč spravijo 200.000 do 300.000 gold. vkup, kadar se jim potrebno zdí kak nov list vstanoviti“, s katero „časnikaško sodelovalno osobje izvrstno plačujejo“ itd., je pač res, naj bi tako ne bilo; ali bolj prav, naj bi tudi na naši strani tako bilo. Da, da; naj bi bila tudi pri nas taka požrtvovalnost za dobro reč, kakor je na uni strani za slabo; naj bi naši bogataši in premožni tudi tu spoznali svojo dolžnost (kaj še — saj si še lista ne naročijo!), kmalo bi bilo boljše. Ali: „Otroci sveta so ravno umnejši v svojem delu, kakor pa otroci luči,“ in

ta nedostatek odstranil, pripravljala je Katarina od drugega leta svojega carstvovanja načrt ali roko-delstvo za sestavo novega uloženi. V decembru l. 1766 je bilo objavljeno s carskim pismom o nameri carice, sestaviti v sledečem letu v Moskvi komisijo za sestavo te osnove. Poslance v to komisijo pošiljati je bilo zapovedano iz senata, sinoda, vseh zborov in kancelarij po enega; iz vsakega ujezda, kjer je dvorjanstvo, po enega; izmed prebivalcev vsacega mesta po enega; od enodvorov v vsaki provinciji po enega; od vojakov pešakov in raznih služb doslužnih in drugih, ki narodno vojsko sačinjavajo, od vsake provincije po enega poslanca; od gosudarstvenih kmetov iz vsake pokrajine po enega; od nekočevajočih narodov, pa bili oni ktere-koli veroizpovedi, krščeni ali nekrščeni, od vsacega naroda iz vsake pokrajine po enega; opredeljenje broja poslancev od kozaške vojske je bilo prepuščeno njenim višjim zapovednikom. Vsak poslanec je dobil od svojih volilcev polnomoč in nalog o potrebah in zahtevah občinstva, kar je predložilo pet izbranih volilcev. 30. julija l. 1767 je bila ta komisija odprta.

(Dalje prih.)

„svet je hudoben, zato ne pride k luči, da niso svarjene njegova dela“ — ta dvojni izrek nam vse pojasnjuje — tu je vsa skrivnost.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. decembra.

Notranje dežele.

„Politik“ prinaša zaupni pogovor nekoga s predsednikom avstrijske delegacije sledeče vsebine: „Predsednik državnega zbora, dr. Smolka, vprašan, kako je zadovoljen z letošnjimi delegacijami, je odgovoril: Prav dobro! Ljudje so sicer moj nastopni govor nekoliko napačno razumeli, kar pa nič ne dá, kajti zopet in zopet sem zatrjeval, da si želimo miru, vsi kolikor nas je, da smo pa pri vsem tem prav trdne volje za naše vitalne interese in za veljavo naše države na zunaj na vsak način in če bi drugače ne šlo, tudi z orožjem v roki poganjati se. Res je bila to grožnja, toda ne v napadovalnem smislu. Takoj sem videl, kako jih je moj govor poparil na vse strani in vendar vam rečem, da to, kar sem govoril, lahko vsakdo podpiše, kdor Avstriji le količkaj dobro želi. Da je moj govor delegate tako osupnil, je vzrok to, ker so bili do letos vajeni vsako leto v nastopnem govoru slišati: „Jaz ne rečem o zunanjem položaju ne tako in ne tako, da se mi ne bo pozneje očitalo, da sem tako ali tako govoril“. Oziraje se na Kaulbarsove grozovitosti, ki jih je po Bolgariji vganjal, se pač nikakor nisem mogel navaditi uloge ptiča noja, da bi ne hotel videti nevarnosti, ktere državo obdajajo. Sumničili so me, da smo se s Tiszom in Kalnokym sporazumeli, toda povem vam, da nisem z nikomur niti besedice o tem zinil in celó domá s svojimi rojaki se nisem o tem nič razgovarjal, kar je bilo popolnoma prav; kajti prej ko ne bi me bili pregovorili, da naj ne govorim takó. Dunajski pisači so me sicer grdo zdelali; vtihnili pa so takoj, kakor hitro so zvedeli, da so se moje besede na merodajnih mestih odobravale in to mi je na tolažbo. Da, še celó trdi se, da so bile moje besede v delegacijah jako umestne, kajti kakor sem kasneje zvedel, se je po mojem in Tiszovem govoru v Berolin in Petrograd brzojavilo: „Tako je v Avstriji splošno mnenje. Če je Evropi na ohranjenju miru ležeče, naj ne žene stvari do skrajne meje. Avstrijsko javno mnenje mora nam merodajno biti.“ Resnica je dalje, da je dva dni po teh nagovorih „Nordd. Allg. Ztg.“ prvokrat priznala, da se je napravil v nemški politiki prevrat, v Rusom neprijaznem smislu. Res je dalje tudi, da se je splošni položaj na to takoj zdatno zboljšal, kar so merodajni krogi tudi priznali.“ Doktor Smolka je resnico govoril. Kaulbars jo je iz Bolgarije pobrisal, dobro vedoč, da bi ne bilo varno ondi kozlov še dalje preobračati, če noče evropskega miru v nevarnost postavljati. Rusija sama postala je že bolj pristopljiva, ker vidi, da smo Avstriji dobre, miroljubive duše; če nas pa vjezi ali kedar nam gré za nohti, tedaj se znamo pa tudi postaviti.

Za leto 1886/87 določeni, oziroma *preliminarni davki* znašajo v Avstriji 520 milijonov, na Ogerskem pa 328.3 milijonov. K tem pridejo pa še davki, ki se bodo nabrali po Bosni in Hercegovini, v okroglem številu devet milijonov. Če bi se ta davek razdelil med prebivalstvo takó, da bi ga moral vsak nekaj plačati po enakih delih, bi ga plačal v Avstriji vsak prebivalec 26 gold., na Ogerskem in Hrvaškem pa po 20.5 gold. Sploh davki povprečno nekako 25% narodno - gospodarskega dohodka poberó. Po tem takem bi bili dohodki na leto vredni v Avstriji 2080 milijonov, na Ogerskem 1313.2 milijona in v Bosni 36 milijonov goldinarjev. Dohodek, oziroma zaslužek posamične družine, obstoječe iz štirih oseb, računši se v Avstriji povprečno na 416 goldinarjev na leto, na Ogerskem na 328 gold. in v Bosni 110.7 gold. To po 4% naloženo, dalo bi narodnega premoženja v vseh treh delih države 85.7 milijard, ki večinoma obstoji v ljudeh, t. j. v človekovi vrednosti kot delalni kapital, ki je povprečno preračunjen po 1300 gold. na osebo.

Iz *Bosne in Hercegovine* javila se je svoje dni ruskim listom novica o neki velikanski zaroti proti Avstriji. Sedaj se tista novica tudi v „Varšavskem Dnevniku“ pogreva. Zarota se je esnovala, da se otrese ptujega (avstrijskega) nasilstva in se je razprostrla po obeh deželah. Vstanovila se je tajna narodna vlada, ki je svoje krtovo delovanje menda tudi že pričela ter neprestano skrbi za priprave na tisti dan, kedar bo Turek ali pa Rus prišel, se pred Avstrijo postavil s sabljo v roki in rekel: „Avstrija, poberi se venkaj iz zasedenih dežel.“ Mnogo sinov iz Bosne in Hercegovine, ki so člani ondašnjih najboljših rodov, so vdeleženci te zarote. Avstrijska vlada je zaroti na sledu. Kakor je novica osupljiva, si vendar ne upamo trditi, da bi bila kar popolnoma neresnična. Kdor pozná pravoslavno zagrizenost na Balkanu in ta je povsod enaka, naj si bode na Bolgarskem, na Srbskem ali pa v Bosni, ta bo sam priznal, da ta za „švabe“ (Avstrijce) prav nič ne mara. Liže in sladká se jim le tako dolgo, dokler jih potrebuje, več pa ne. In prav to ljudstvo z avstrijsko vlado od takrat ni bilo

nič več zadovoljno, odkar je pripoznala vsem veram enake pravice. Jezilo pa ljudstva ni to, da so Turki imeli z njim vred enake pravice, temveč to, da so jih katoliki dobili, ki so z njim ene krvi; in tega pravoslavni Avstriji še sedaj ne morejo pozabiti. Morda bi o tej zaroti kaj več vedel dr. Ante Starčević povedati, ki je nedavno v hrvaškem deželnem zboru vprašal bana: kaj misli švabska in madjarska Avstrija storiti, kedar bo Rus ali Turek Bosno in Hercegovino nazaj tirjal?

Vnanje države.

Giers, ruski državnik, izdal je nedavno okrožnico, v kateri zatrjuje, da se bo car mirljivih sredstev posluževal za rešitev bolgarskega vprašanja, kajti še vedno ne dvomi nad vdanostjo bolgarskega naroda. Rusija razorožuje in car premišlja, ter se duševno zbira. Zmernost Berolinskega kabineta je na razburjenega cara vgodneje vplivala, kakor pa vse grožnje, kar so jih na dan spravili ministri Salisbury, Kalnoky in Robilant, vsaj tako Giers trdi, da je res. Jeza generala Vannovskega, ki je vrhovni zapovednik ruske armade in se je same togote kar tresel, začuvši, kaj in kako se je v Londonu, Budapeštu in Rimu govorilo, na cara na pol toliko ni vplivala, kakor pa modri svet cesarja Viljema, ktereга ruski car kot svojega starega strica silno spoštuje in si ne upa nič pričeti, kar bi mu cesar Viljem ne odobral. Velika je sploh ljubezen, ki veže ta dva kneza, kterih eden se giblje v cvetu življenja, drugi pa že stoji ob kraju groba. Naj je mrznja med Rusi in Nemci od dne do dne večja, nič ne dá, cesarja sta prijatelja in to izvestno na občno korist, na ohranjenje svetovnega miru. Temu prijateljstvu gré pripisavati najnovejša nemška politika nasproti orijentalnemu vprašanju; temu prijateljstvu se je tudi zahvaliti, da car lahko orožje odloži, kedar se mu ljubi, ne da bi se mu bilo bati izgube svojih pravic v bolgarskih zadevah, ki se bodo vsak čas spravile v redni tir. Gledé nasvetovanega zjedinenja Bolgarije z Rumelijo, po Kalnokyjevem nasvetu, pravi Giers, da se bodo morale velesile ravnati po sklepu Carigradskega zapisnika in tisti zapisnik določuje, da se mora pred vsem drugim izvršiti volitev bolgarskega kneza.

Z načrtom nove vojaške postave pečá se v *nemškem državnem zboru* posebna komisija in je imela dne 6. decembra prvo sejo. Načelnik ji je baron Frankenstein, član središča. Preden so se začele stvarne razprave, nastali so razgovori o vladnem načrtu in pa o tem, kako bi se zaupne objave vladnih komisarjev najbolje obvarovale nevarnosti, da se ne bodo brž obesile na veliki zvon. Ta pomislek je za to imeniten, ker ima vsak državni poslanec pravico priti poslušat komisijske razprave in ker se je socialdemokrat Grillenberger predvčerajšnjem izjavil, da se bodo njegovi tovariši te pravice vsi poslužili, da bodo kaj novega zvedeli, kar jim bo potem pri ljudstvu prav hodilo. Da je taka izjava vse druge poslance v hudo nevoljo spravila, si je pač lahko misliti. Grillenberger je sicer kasneje svoje nepremišljene besede tako popravil, da bo tudi njegova stranka o zaupnih objavah znala molčati, kakor vse druge stranke; vendar pa ni mogel slabega vtisa nič več zbrisati, ki ga je napravil. To je napotilo voditelja centra, Windhorsta, da je nasvetoval kot neogibno potrebno, da se vselej že naprej določi, kaj se sme objaviti, kaj ne. To je tudi neogibno potrebno. Na Nemškem, kakor tudi drugod, vlada marsikaj vé in kar komisiji le s pogojem tajnosti zaupa, kajti ni vse za vse. Mislite si, kako bi morala vlada skromna postati gledé takih objav, če bi morala pri zaupnih sejah vsako besedo na tehtnico devati, ali je za javnost ali ne, preden bi jo izgovorila. Kakor in kolikor se po dvadnevem razgovoru dá soditi, glasovali bodo za nespremenjen vojni predlog le konservativci, kterih je 75, nemška državna stranka, ki ima 28 mož in narodno-liberalci 50 glav; vsega skupaj 153 glasov. Upiralo se jim bo pa osem Welfov iz centra, 25 socialdemokratov, 16 Poljakov, 6 demokratov in 18 divjakov, med kterimi je 1 Danec in 15 Lorencev; skupaj 73 poslancev. Od teh pa 6 mož socialdemokratov še odpade, ker so pod ključem, toraj bi vsa opozicija ne štela več, kakor 67 glav.

Nesloga med *francoskimi republikanci* je čedalje večja in se pred soboto skoraj ni nadjati sostave ministerstva. Clemenceau se je sicer že oglašil, da jim takoj sestavi nov kabinet, kakor hitro se bo znalo, kdo da naj bo v njem ministerski predsednik. To je pa ravno tako, kakor če bi rekel, jaz sam hočem biti načelnik kabinetu, če hočete, da ga vam sestavim. Tako si menda to reč tudi „Republique Française“ razlaga, ker pravi, da je postopanje Clemenceau-vo škandalozno-nesramno in bo njega in vsakega drugega pobijala, kdor bi se udal Clemenceau-jevemu vplivu. Drugi mož, ki bi Francozom rad novo ministerstvo sestavil, je pa neki Floquet; ta se pa posebno po tem odlikuje, da za Ruse ne mara, če tudi so mu rusi tu pa tam jako priljubljeni, posebno kedar ima kaj prida mačka. Ruski poslanec Mohrenheim in Floquet sta si bila od sedaj kakor pes in mačka. Nekteri listi jeli so zaradi tega Floqueta pridušati, da naj se ne sili v sestavo kabineta, če neče, da bo Rus takoj Pariz zapustil. Stvar je pa taka-le: Nekako 19 let bo že, kar je bil Floquet tako nepreviden, da je ranjega ruskega cara Aleksandra II. razžalil. Car Aleksander II. prišel je 1. junija 1867 v Pariz na razstavo. Ogledoval si je

justično palačo, pri katerem opravilo zadene na kopicu mladih advokatov. Eden izmed teh, bil je ravno Floquet, dvigne klobuk in pravi: „Vive la Pologne! Monsieur!“ (Živela Poljska, gospod!) Ta „Monsieur“ je cara silno razžalil, ker bi se mu bil na vsak način spodobil naslov „Sire“ ali pa „Veličanstvo“. Rojen je bil Floquet dne 5. oktobra 1828 v malem mestecu tik španske meje blizu morja. Pravoslavne študije dovršil je v Parizu. Po svojem mišljenju je Floquet hud radikalec, skoraj da že komunist.

Odkar imajo v Parizu krizo, je *Angležem* greben zopet nekoliko zrastle in se posebno proti Franciji obrača. „Observer“ piše: „Če smo prav podučeni, je naša (angleška) vlada Francozom vpljudno pa odločno dala razumeti, da se sedaj nimamo časa pečati z vprašanjem, kedaj da nam bo možno našo vojno iz Egipta poklicati. Prav tako moramo odločno odklanjati, da bi kakoršen-koli nasvèt zaradi internacionalizacije Sueškega kanala premišljevali, če bi bil ta navskriž z našimi koristmi, ki nam jih daje presta pot preko kanala v Indijo. Mislimo, da se ne varamo, če verujemo, da se za francoski nasvèt nobena velesila ni zmenila, s katerim so Francozje zahtevali, da bi bilo dobro, če bi se nam v Egiptu roke zvezale. Zarad tega morala se je na Francoskem misel opustiti, da bi nas prisilili iz Egipta umakniti se, ker jim vendar ne more na tem toliko ležeče biti, da bi zarad Egipta z nami vojsko pričenjali.“

V *angleških* diplomatičnih krogih mislijo, da sedanja ministerska kriza na Francoskem ne bode politike po Evropi spreminila, ker je Francija v bolgarskem vprašanju zmirom prav varno in zdržljivo postopala. Po tem, kar je Moltke govoril v državnem zboru, je upanje na mirno sporazumljenje postalo večje. Pričakovati je, da bode sobranje vendar volilo kneza Mingrelskega. Poslanstvo, ki je sedaj na potovanju, se bode vendar prepričalo, da je nemogoče drugače rešiti bolgarsko vprašanje. Odločujoče vevlasti bodo gotovo jamčile bolgarskim odposlancem, da deželi tudi pod vladno Dadiana ostanejo pravice in svobodščine izgovorjene v Berolinskem miru. Da je knez osebno malo sposoben za vladanje, o tem so menda vsi prepričani, a za sedaj skoraj ni mogoče drugače pomagati si, to bode zvedla tudi deputacija. Da bi se Aleksander kedaj povrnil, potem, ko je prostovoljno Bolgarijo zapustil, o tem skoro ni mogoče misliti. Bržkone bode visoka „Porta“ formalno nagovorila sobranje, naj voli Mingrelca. V Evropi je ni vevlasti, da bi ga ne priznala, ako bode voljen.

Izvirni dopisi.

Iz Kamniškega okraja, 5. decembra. Deželni odbor je pred nekaterimi dnevi poprašal občine: koliko litrov se žganja popije, potoči, in koliko špirta prodá? Ali se kaj kuha punča in drugih špirtovih pijač? Jaz po svojem mnenju (kakor tudi mnogi drugi), bi nasvetoval: naj se samo špirit tako trdo obdači, da bode drag, kakor je drugo pošteno domače žganje, n. pr. slivovec in brinovec, ali sploh sadno žganje. To bode proti požrešnosti najboljša meja. Pa to se ume, da se mora po vsi državi vpeljati. Podraženje špirta bode sadjerejskim kmetom zdatna pomoč, ker bodo sadje laglje in dražje prodali, ali pa v žganje pokuhali; vsaj bi ubogi kmet malo laglje dihal, saj že tako nobene reči ne more pošteno v denar spraviti, da bi plačal velike davke in skrbel za druge gospodarske potrebščine. Podraženje špirta bila bi kakor za državo, tako za kmeta velika pomoč. Sadje se je letos za izvoz res dobro prodajalo, ali se bode tudi v bodoča leta, ali ne? je drugo vprašanje. Poglejmo na les, hmel, živino. Ni dolgo, kar se je vse to dobro prodajalo. Kako pa je danes? Hmel se, ker ga nočejo gospodarji prevredno prodajati, živini pokuha, les pa v skladiščih trohni nekterim lesnim obrtnikom in kupcom. Za živino ni kaj zdatne kupčije. Toraj državni in deželni poslanci in vlada lahko kmeta na ta način dobro podprejo.

Nekaj naj bi pa tudi deželni zbori storili za naše male žganje-kuharje. Ako hoče po zimi kak kmetovalec kaj malega dobrega brinovica nakuhati, plača že tako od kuhe pri c. kr. davkarji, potem pa, ko žganja nakuha, ga mora pa zopet dacati za deželno priklado. Če potem tako žganje krčmar kupi, ter toči, mora pa še krčmar priklado plačati. Toraj najboljša domača žgana pijača se najbolj podražuje. Vsled tega podraževanja dobiva pa pogubni špirit zmirom več tal.

Pa tudi nepoštene kuharje bi podraženje špirta po prstih krenilo. Nekteri namreč špirit med sadno žganje vlivajo, ali tudi skupaj kuhajo, da se potem jako malo loči od pravega žganja. Tako imajo kuharji lep dobiček, ker je špirit za polovico cenejši, kakor domače žganje, pivec pa težko in vrtoglavo glavo.

Trgovinska in obrtna zbornica.

Trgovinska in obrtna zbornica imela je dne 30. novembra t. l. redno sejo pod predsedstvom gosp. zborničnega predsednika Josipa Kušarja in v navzočnosti vladnega zastopnika c. kr. vladnega svetovaleca gosp. Josipa Dralke ter naslednjih gospodov zbornikov: Ivana Baumgartnerja, Oroslava Dolenca, Ivana Nepom. Horaka, (podpredsednik), Alojzija Jenka, Antona Kleina, Maksa Krennerja, Karola Luckmanna, Mihaela Pakiča, Ivana Perdana, Josipa Ribiča in Franca Ksav. Souvana.

Gospod zbornični predsednik konstatuje sklepčnost zbornice, otvori sejo ter imenuje overovateljema zapisnika današnje seje gg. Janeza Nep. Horaka in Karola Luckmanna.

Gospod predsednik potem naznani, da je dobil od gospoda c. kr. deželnega predsednika barona Winklerja naslednji dve pisanji:

a) „Nj. c. in kr. Apostolsko Veličanstvo je vsled visokega ukaza nj. ekscelenca g. ministerskega predsednika in vodje c. kr. ministerstva na notranje zadeve z dne 16. oktobra, št. 4452, za čestitanje, ktero je Vaše blagorodje povodom Najvišjega imendana izrazilo v imenu trgovinske in obrtne zbornice za Kranjsko, izvolilo izreči Najvišjo zahvalo. O tem“ itd.

b) „Nj. ekscelenca g. najvišji dvornik Nj. Veličanstva cesarice mi je iz Gdöllä brzojavno poročil, da je Nj. Veličanstvo za čestitanje, ktero je Vaše blagorodje povodom Najvišjega imendana v imenu Ljubljanske trgovinske in obrtne zbornice izrazilo, blagovolilo izreči premilostno in blagovoljno zahvalo. Jemljem si čast“ etc. Zborniki vzemo to naznanilo stoječi v znanje.

Na dalje naznanja gosp. predsednik, da je g. c. kr. deželni predsednik dne 7. novembra t. l., št. 3789, zbornici naznanil, da je nj. ekscelenca gosp. trgovinski minister z visokim odlokom z dne 3. nov. t. l., št. 39.157, imenoval c. kr. vladnega svètnika Josipa Dralko vladnim zastopnikom pri zbornici.

Gospod predsednik pozdravi v imenu zbornice gospoda vladnega zastopnika ter ga prosi, naj izvoli interese, ktere zastopa zbornica, pospeševati in zbornico v njenem delovanju na višjem mestu podpirati.

Gospod vladni zastopnik zahvaljuje se za pozdrav ter zagotavlja, da si šteje v svojo dolžnost, podpirati zbornico pri reševanju njenih nalog, ter da hoče interese industrije in obrta, trgovine in prometa vselej po svojih močeh pospeševati. Zbornica vzame to z dobro-klici v znanje. (Dalje prih.)

Domače novice.

(Umrli je) gosp. August Dimitz, c. kr. finančni nadsvetovalec in finančni ravnatelj za Kranjsko, v Ljubljani danes zjutraj ob 1/2 3. uri, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 60. letu svoje starosti. Pogreb bo 11. t. m. popoldne ob 4. uri iz Cesarja Josipa trga št. 1. k sv. Krištofu. Ranjki je znan kot zgodovinar,

(C. kr. pošta) v Ljubljani sprejemala bo od 16. pa do 31. t. m. vsakovrstne pošiljatve za vožno pošto le do 6. zvečer. Vzrok temu so obilneje pošiljatve, s kterimi ljudje v božični dōbi drug drugu razveseljujejo. Ker se pa te pošiljatve navadno še le proti večeru na pošti kopičiti začne in bi jih v poslednjem trenutku c. kr. poštne osobje več zmagovati ne moglo, da bi šle še z mešancem naprej, se je čas vročevanja za 1 uro prikrajšal.

(Na večerjanji somenj) prignalo se je 753 komadov živine, pa tudi ljudi ni bilo veliko, ker je bila slaba cesta in še slabše vreme.

(Naše preparantije in — Ljubljanska nemščina.) Človek, kedar imaš čas, stopi na cesto, kedar gredō preparantije iz šole, pa vtegneš tudi slišati, kar je meni onega dne, preden je začel sneg iti, burja na ušesa prinesla. Na Dunajski cesti sem bil, menim, da smo se vračali od nekega pogreba. Kar začujem pred sabo ljubeznjivo žgolenje dveh takih blagih duš: „Ah, is dizes lajbaher britof ših.“ — „A najn, ih finde es ganz hibš.“ — „Bejž no, bejž!“ „Ših iz es, glih zo komt es mir for, wie ajne gmajna, bezonders ta nov.“ — Take-le se slišijo iz njeznih ust naših krasotić. Kdo sti te dve bili? Skoro bi vganil, kajti brzo potem ste govorili o profesorjih, kterim nobena nemška in slovenska naloga v šoli ni

všeč. Baje da ste bili bodoči učiteljci. Tako prav! Vsaj takih nam manjka! Kako bo tako revše našo deco podučevalo v katerem koli jeziku, ko še sama nobenega ne ume. Drugi pot naletim na tri, ki so jo tudi „tajč“, prav tisti žlahtni Ljubljanski „tajč“ rezale, ki mu na celem svetu ne najdeš primere: „Bos iz inen, das si zo šleht aufklekt sint?“ — „E bos!“ — „Naj pomislijo! — Den gaucen abend hob ih gearbajtet und hajt hob ih in handarbajtet nur genūgend krikt.“ — „Gens, gens, man mus zih dariber niht so cornen; se je meni že tudi prigodilo.“ — Bravo Stuer! „Cornen“, pa še „zih“ zraven, da se bolje podá. Da bi se le same mogle slišati, gotovo bi v prihodnje raje v lepi domači besedi kramljale, če jo znajo kaj bolje, kakor to nemščino. Kaj pomaga nauk v šoli — pa kaj bi vodo v Savo nosil!

—o—

(Podružnico) društva sv. Cirala in Metoda ustanovili so v Šmarju pri Jelšah v nedeljo 28. novembra. Dne 8. decembra ustanovili so pa tako v Litiji na Kranjskem.

(Banka „Slavija“) sklenila je v mesecih julij, avgust in september t. l. 23.726 novih zavarovanj za 27.304.966 gld. 47 kr. kapitala ter je zato prejela 488.143 gld. 66 kr. zavarovalnine in pristojbin. Za škode plačala je v teh treh mesecih 179.081 gld. 79 kr. Denarni promet osrednje blagajnice iznašal je 1.902.063 gld. 60 kr. V posojilnicah bilo je v tem času naloženih 359.298 gld., na zemljišča posojenih pa 654.850 gld. 32 kr. Gasilni brigadnici dobili ste dve občini. — Od 1. januarja do 30. septembra t. l. bilo je sklenjenih 53.777 novih zavarovanj za 56.019.289 gld. 80 kr., ter se je vplačalo zavarovalnine in pristojbin 1.242.557 gld. 37 kr., izplačalo pa za škode 378.111 gld. 72 kr. Samoupravna društva za zavarovanje pokojnin štejejo do konca septembra 1886 že 1415 članov, ki so skupno zavarovali 129.729 gld. 87 kr. pokojnin in zato obvezali se uplačati 490.670 gld. 81 kr. vlog. — Zastopniški pokojninski fond se izdatno in hitro množi, kajti koncem septembra t. l. imel je že 68.209 gld. 58 kr. premoženja.*)

(Pritlične hiše) se v Celji na podlagi sklepa mestnega zastopa ne smejo več staviti. Vsak kdor želi staviti, mora obljubiti, da postavi hišo z nadstropjem.

(Državnozbornemu mandatu) in podpredsedništvu v Tržaški trgovinski zbornici odpovedal se je poslanec Vučetič; pravijo, da mu je petrolej vse veselje pokazil. Vučetič je namreč v petrolejskem vprašanju zavzemal stališče, ki Tržačanom ni bilo všeč.

(Obsojeni anarhisti.) Pred izjemno sodnijo v Celovci stali so 7. t. m. trije anarhisti. Vsi trije so bili obsojeni zarad vevleizdaje. Prvi, Gōpfhard je dobil deset let hude ječe, ker so ga obsodili tudi zarad hudodelstva kalenja javnega miru. Druga dva, Egger in Kiefer dobila sta po tri leta hude ječe. Post na mesec po enkrat se je pa vsem naložil.

(Viceadmiral baron Sterneck) ogledal si bo te dni Pulj, Reko in Trst, kake da so po teh krajih pomorske utvrdbine in pa c. k. mornarica sploh.

(Hudo uro) imeli so 4. decembra na Reki. Celo noč je gromelo, bliskalo se in treskalo. Pomorsko osobje je bilo vse kviško, ker so se bali, da bi ne tresčilo v kako ladijo s petroljem napolnjeno. Če bi se bila pa nesreča že res primerila, da bi bili tako gorečo ladijo takoj osamili.

Telegrami.

Dunaj, 9. dec. Za ravnatelja v poštno-hranilnem uradu namesto vpokojenega c. kr. dvornega svetnika Burutzkega imenovan je c. kr. sekejski svetnik v ministerstvu notranjih zadev Fran Wacek vitez Orliški.

Dunaj, 10. dec. Bolgarska deputacija je bila včeraj ob 3. uri popoldne v ministerstvu zunanjih zadev pri avdijenci, ki ni imela oficijelnega značaja. Bolgari so ministru Kalnokyju živo slikali žalostni položaj v domači deželi in so rekli, da narod iz celega srca želi, da bi bilo krize skoraj konec. Minister jih je prav prijazno sprejel in je rekel, da tudi on na vso moč želi tako v interesu Bolgarske same, kakor tudi splošnjega miru, da bi bila sedanja kriza kmalo pri kraju.

*) Drugič prosimo za take notice tisti dan, kakor jih dobivajo drugi listi, sicer bi se ne mogli na nje ozirati.

Narodno gospodarstvo.

Statistični podatki.

Spisal M. Brencé.

I.

Est senatori necessarium, nosse
republicam Cicero.

V naslednjih sestavkih namenili smo se častitim čitateljem podajati najzanimljivejši podatke iz statistike raznih držav in raznih narodov; ozirali se bomo na razne stroke, skušali naslikati živo podobo v številkah, v koliko jedna država po svojih izdelkih in pridelkih nadkriljuje drugo, kako se pri raznih narodih razvija trgovina in obrtnija, kako posamične države z ustanovljenjem novih učilnic za razne stroke skrbijo za napredek svojih podanikov, pojasnjevati gibanje narodov ter skušali tudi podati jasen pregled o gospodarstvu sploh v raznih državah.

Pri vsem tem pa nam bode kot glavna naloga, da pokažemo merodajnim krogom nedostatke in ovire, ki jih zadržujejo naš razvoj ter po skromnih svojih močeh skušamo iz primerjanja življenja v drugih državah pokazati pota in sredstva, kako bi bilo možno od pomoči propadanju našega kmetijstva, kako bi se mogla v naši domovini uvesti in povzdigniti obrtnija, ki bi dajala gladnemu narodu novega zasluzka.

V svojih razpravah prizadevali si bomo, kolikor možno zanimljivo pretresavati predmet, dobro vedoč, da si po dokončanem obitem dnevnem delu nikdo ne beli rad glave s preobilnimi številkami. V naslednjih spisih posluževali se bomo najbolj zanesljivih nepristranskih virov, ki jih izdajajo ministristva ali pa si izbrali objektivne opazovalce.

Kako važne so statistične razprave, nam menda ni treba omenjati, kajti vsakemu je pač znano, da nam je le iz takih možno prav spoznavati razvoj države, izpredvideti ovire ter jih odpraviti.

Predno pa preidemo k predmetu samemu, dovoljeno naj nam bode, nekoliko spregovoriti o besedi „statistika“ in o njenem pomenu. Besede ne bomo slovenili, ker bi pač za njo našli težko primeren izraz, sicer pa bi bil tak purizem pretiran.¹⁾

Jeden največjih francoskih statistikov, Peuchet, izjavlja je besedo „statistika“ ob enem od italijanske besede „statera“, kar pomenja „tehtnica“; ali od latinske „status“ v pomenu „stan“, „stanje“; ali od nemške besede „Stadt“ (mesto); prvo izvajanje je utemeljeval s tem, da statistika primerja med seboj moči držav ob raznih časih; drugo, ker statistik kaže istinito stanje, položaj države; tretje pa, ker so prvi, kateri so rabili ime „statistika“, hotli s tem zaznamenovati moči in bogastvo mest. Mož je se vé da predaleč zašel. Temu nasproti pa so nemški statistiki izvajali besedo od latinskega „status“, le nekateri sezali so še po drugih izvajanjih ter časih zabredli v veliko zmešnjavo, ker so hotli v besedi statistika najti dva popolnoma nasprotna si pomena.

Preobširno bi bilo natančneje omenjati prepis, kateri se je vnel med učenjaki zaradi te besede in kako so se nekateri z živo besedo poganjali za to, naj bi se „statistiki“ rajši imenovali „statisti“, kajti ti so zopet besedo „statistika“ izvajali od „statista“, to je oni, kateri je izvežban v praktični državni umetnosti. In tako je učenjak Achenwal²⁾ posebno povdarjal, da se je od besede „statista“ napravil latinski pridevek „statisticus“ in vednost „statistica“, to je „obsežek vse vednosti“, ktera je praktičnemu državniku, kakor sploh vsem stanovom, kateri se imajo brigati za današnji veliki svet, posebno pa onim, kateri kot pravniški učenjaki in državniki svojemu gospodu in deželi hoté služiti, zelo koristna in v mnogih slučajih potrebna.

Popolnoma različen od tega etimologično-zgodovinskega pomena je pomen, kterege ima beseda v navadni in znanstveni rabi.

Rümelin pravi o pomenu besede „statistika“ v navadni rabi: „Statistično se dá dokazati, da se dandanes sploh pod statistiko umeje uspeh, posledek kake štetve.“

Znanstveno rabo besede „statistika“ pa G. F. Knapp³⁾ tako-le pojasnjuje: „Statistika stoji danes poleg astronomije, geodezije in drugih hčerá mérnih znanostij...“, kajti ona je strogo opazovalno znanstvo postala v službi družbinskih znanstev, ktera ne obstane pri že iz drugih znanstev poznatih podatkih, da jih „opisuje“ in „slika“, marveč po poti zaključevanja dalje koraka od znanih stvari k neznanim ter tako spravlja na dan ali popolnoma nove spoznave ali skuša vsaj po drugih potih dobljene splošne resnice točno določiti, jih imeti v prigledu ter jih dokazati.“

¹⁾ M. Cigale jo v svoji „Terminologiji“ med oklepi prevaja z „državopis“, kar pa ne ugaja popolnoma pravemu pomenu, zatoraj je najbolje obdržati besedo „statistika“. Pis.

²⁾ Achenwal, „Staatsverfassung“, Halle, 1781, 6 Aufl.

³⁾ Jahrbücher f. N. O. u. St., Leipzig 1872.

Umrli so:

5. dec. Reza Marinka, hišnega posestnika žena, 80 let, Cesta v mestni log št. 6, ostarelost.

6. dec. Jože Sterle, hišni posestnik, 49 let, Žabjak št. 4, Pleuro Pneumonia.

Izdajatelj in odgovorni urednik Matej Močnik.

Tuji.

8. decembra.

Pri **Mattiu**: Filipp in Skodler, tovarnarja, z Dunaja. — Fürst, Bukenmayer, Falk in Glück, trgovci, z Dunaja. — Heule, trgovec, iz Linca. — Teod. Schmideberger, potovalec, iz Maribora. — Pollak, tovarnar, iz Tržiča. — baron Zois, dež. posl., iz Bleda. — Dr. V. Pfeiffer, dež. posl., iz Ljubljane. — Vilj. Blau, tovarnar, iz Trsta.

Pri **Stonu**: Karl Friedge, potovalec, iz Hanaua. — baron Taaufferer, zasebnik, z Dunaja. — Handofsky, Waldeš, Dubsky, Müller, in Toepfer, trgovci, z Dunaja. — J. Schwarz, trgovec, iz Varaždina. — Janez Debelak, bukovec, s soprogo, iz Idrije. — Simon Rieger, ravnatelj, iz Tržiča. — Lambert Raitharek in Lambert Mally, trgovca, iz Tržiča. — baron Schwegl, dež. posl., iz Bleda. — Janez Mallner, krčmar, iz Bleda. — Ana Kaudolini, soproga okrajnega sodnika, iz Kranja. — Karol Blaseg, voj. uradnik, iz Trsta. — Kozulich in Montrella, zasebnika, iz Reke.

Pri **Tavčarji**: Profesor Šuklje, dež. posl., z Dunaja. — Gust. Karl, trgovec, iz Celja. — Anton Müller, posestnik, iz Domžal.

Pri **Bavarskem dvoru**: Behar in Kantiro, zasebnika, iz Trsta. — Frogolini, Springelo in De Mattia, trgovci, iz Udine.

Pri **Južnem kolodvoru**: Frane Bizelj, potovalec, iz Monaka. — V. Schwarz, urar, z Dunaja. — Janez Spruzina, puškar, iz Viškova. — Janez Jerebin, posestnik, iz Litije. — Ignacij Zore, posestnik, iz Št. Martina. — Janez Šinkovec, uradnik, iz Hrastnika.

Pri **Virantu**: Ernst Faber, gozdár in dež. posl., iz Kočevja. — And. Dietrich, trgovec, iz Vipave. — Hinko Kavčič, dež. posl., iz Razdrttega. — Dr. Sterbene, dež. posl., iz Leskovca. — Matija Lavrenčič, dež. posl., iz Verhopolja. — Luka Ulakar, trgovec, iz Lukovice. — Jožef Košak, zasebnik, iz Podgabra.

Pri **Avstrijskem caru**: Hudovernik, posestnik, iz Radovljice.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
	opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju		
7. u. zjut.	720-87	+ 1-6	sl. svzh.	oblačno	
9. 2. u. pop.	716-66	+ 3-6	sl. jzap.	dež.	25-40
9. u. zveč.	714-98	+ 3-8	sl. jzap.	"	dež.

Celi dan je šel dež. Srednja temperatura 3-0° C., za 5-3° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

10. decembra

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	83 gl. 65 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	84 „ 45 „
4% avstr. zlat. renta, davka prosta	114 „ 35 „
Papirna renta, davka prosta	100 „ 90 „
Akcije avstr.-ogerske banke	885 „ — „
Kreditne akcije	298 „ 40 „
London	126 „ 30 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 97 1/2 „
Ces. cekini	5 „ 96 „
Nemške marke	61 „ 92 1/2 „

Štev. 19.874.

Služba mestnega stražmeštra.

Po sklepu mestnega odbora je zopet popolniti izpraznjeno službo tukajšnjega **mestnega stražmeštra**, za ktero je ustanovljena letna plača 500 gl. in pravica do službene obleke.

Neobhodno potrebno je za to službo izkustvo v javnem varnostnem službovanju.

Prošnja z dokazili v tem svojstvu in o dozdanjem poslovanji sploh, o starosti, o fizični sposobnosti in o popolnem znanji slovenskega in nemškega jezika v besedi in pismu vložiti je do

24. decembra letos

pri podpisnem magistratu in sicer onim, ki so v javni službi, potem predstojajoče gospodske.

Mestni magistrat Ljubljanski

2. dan decembra 1886.

(3)

Naznanilo in prošnja prijateljem „Brenceljnovim“.

Naročnikom „Brenceljnovim“ bo znano, da je ta šaljivi list moral letos v svojem XVIII. letu obtičati že po svoji prvi številki in to največ zavoljo nesreče, ki je že začetkom lanskega leta zadela moje oči in zoper katero po zdravnikovem spoznanji in zagotovilu ni bilo drugega zdravila, kakor „mir in le mir po prenapetji oslabelem očem“. Zato sem moral pustiti branje in pisanje, ter ogibati se belega mesta, ter iskati zelenih in senčnih krajev, katerih je — hvala Bogu! — po naših slovenskih deželah v tolikem izobilju.

Pomagalo je, akoravno le polagoma, kajti z daljšega peš-potovanja po široki Sloveniji vrnil sem se pred kratkem z očmi toliko boljšimi, da mi branje in pisanje ne dela več posebnih težav in si upam nadaljevati „Brenceljna“ tem bolj, ker mi je mnogo njegovih prijateljev obljubilo podpore s svojimi dovtipnimi in muhastimi peresi, sam pa sem potovaje tudi nabral raznovrstnega primernege blaga polne torbe. K temu sklepu me je nagnilo tudi še veliko število prijateljev živečih mi križem sveta, ki pogrešajo privajanega jim humorističnega lista in jih je zato volja dati mu še posebne gmotne (denarne) podpore.

Pričetku nadaljevanja „Brenceljna“ najugodnejši čas se mi zdi bližajoče se **ново leto 1887**; do tje mi bo mogoče izvršiti vse za to potrebne priprave, ter razmotati tudi opraviško (administracijsko), za časa moje očesne bolezni zamotano štrno, da bo vse v redu, kakor je že kedaj bilo; odslej vzajem v roko vse jaz sam.

Na posebno, če tudi od več strani drage volje mi obljubljeno denarno podporo bi ozira ne jemal, ako bi v tem za-me res prenesrečnem dolgem času ne bil denarno tako opešal, da brez take podpore skoraj ne morem lotiti se dela; potrebujem je vsaj za začetek, da se morem krepkeje na noge postaviti. Zato se obračam s tem do vseh „Brenceljnovih“ prijateljev z nujno prošnjo, naj bi blagovoljno oglasili se, bodi si z naznanilom namenjene podpore, bodi si, da pošljejo to podporo vsaj do Božiča t. l. Dosedanje naročnike pa prosim, naj ostanejo ne le sami zvesti „Brenceljnu“, ampak pridobe mu novih; kesali se ne bodo.

Naročnina, ki bo znašala, kakor do zdaj po **3 gold. na leto (po 1 gold. 50 kr. na pol leta)**, pa naj se pošlje do novega leta 1887 meni.

Ze morda vplačana naročnina se bo vštela naprej, ter to vsakemu, kdor želi, naznanilo; če jo pa kdo drage volje podari, tem bolje in hvala mu lepa!

Prva številka XIX. letnika izide brž po novem letu 1887, potem bo izhajal list redno po dvakrat na mesec s podobami, kakor do zdaj.

Z veselo nado do boljšega vsem prijateljem „Brenceljnovim“ vesele praznike in veselo novo leto!

V Ljubljani, meseca decembra 1887.

Jakob Alčšovec,

vrednik in založnik „Brenceljna“.

Poštna zveze.

Odhod iz Ljubljane.

V Novomestu vsak dan ob 6 zjutraj, sprejema blago in potpoto. Prostora je za pet ljudi.

V Lukovco preko Domžal vsak dan ob 7 zjutraj.

V Kočevje preko Velikih Lašč vsak dan ob 1/2 7 zjutraj.

V Kamnik vsak dan ob 1/2 5 popoldne poleti, ob 3 pozimi.

V Polhov Gradec in na Dobrovo vsak ponedeljek sredo, petek in soboto ob 1/2 5 popoldne poleti, ob 2 pozimi.

Na Ig ob 1/2 5 popoldne poleti, ob 3 pozimi.

Prihod v Ljubljano.

Iz Novega mesta vsak dan ob 2 popoldne.

Iz Lukovce vsak dan ob 5. uri 25 min. popoldne.

Iz Kočevja vsak dan ob 6. uri 20 min. popoldne.

Iz Iga vsak dan ob 8. uri 30 min. zjutraj.

Iz Kamnika vsak dan ob 9. uri 5 min. dopoldne.

Iz Polh. Gradca in Dobrove vsak ponedeljek, sredo, petek in soboto ob 9. uri 15 min. dopoldne.

Žrebanje že o božiču!

KINCSEM SREČKE à 1 gld. 11 srečk 10 gld. samo

Glavni dobitki v gotovini

gld. 50.000 gld.

10.000 gld., 5000 gld. z odtegljajem 20% — 4788 denarnih dobitkov.

(38)

Kincsem-srečke dobivajo se v loterijskem bureau ogerskega Jockey-kluba: Budapešta, Waitznergasse 6.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.